Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: ”Samlede Skrifter”, i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 333. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992357833312/facsimile.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

det i *Afsluttende Efterskrift* (S. 216) siges, at neppe den opmærksomste Læser i *Stadierne* skal finde et eneste Udtryk, et eneste Sving i Tanken eller i Sproget, som det var i *Enten—Eller*, da røber disse Ord en stor Selvforblændelse. Begge Værker aabenbarer i hver Linje, at de skriver sig fra samme Forfatter, og samme Tanker forekommer tit næsten med samme Ord. Saaledes har Assessoren i *Stadierne* ganske samme Opfattelse af Aladdin som Æstetikeren i *Enten—Eller*: «Det, hvorved Aladdin er stor, er hans Ønske, at hans Sjæl har Marv til at begære.»

Til denne Genfordoblingsform svarer nu hos Romantikerne de allervildeste Luner med Hensyn til Fremstillingens Orden. I *Den bagvendte Verden* begyndes med Epilogen og endes med Prologen; i slige Træk viser Fantasien sin ubundne Frihed. Frater Taciturnus fremstiller, hvad der er hændt ham for et Aar siden og samtidigt, hvad der er hændt ham i dette Aar. Dette nedskriver han saaledes, at han om Formiddagen hver Dag beretter, hvad der er hændt den Dag for et Aar siden (hvilken Hukommelse!) og ved Midnat hvad der er hændt samme Dag, hvilket naturligvis gør det næsten umuligt at rede de to Begivenhedstraade ud fra hinanden. I Hoffmanns *Kater Murr* skriver Katten sine Erindringer paa et Papir, som tilfældigvis paa den anden Side indeholder Manuskript, nemlig dens Herres, Kapelmester Kreislers Optegnelser. Begge Sider af Papiret aftrykkes nu regelmæssigt, saa vi vekselvis med Afbrydelser midt i Sætninger og Ord faar de to hinanden aldeles uvedkommende Historier, der findes paa For- og Bagsiden af Papiret, imellem hinanden. Videre synes Vilkaarligheden, Lunefuldheden, Legen med det Frembragte ikke godt at kunne gaa. Og dog gaar Opløsningen af den faste Form langt videre. Man bliver i den romantiske Skole ikke staaende ved at opløse Kunstformen; man opløser selve den menneskelige Personlighed, og det paa mangfoldige Maader.

Novalis er den, der gør Begyndelsen. I *Heinrich v. Ofterdingen* synes Helten bestandig at kende Alt, hvad han erfarer, i Forvejen. «Alt, hvad han saa og hørte, syntes kun at skyde nye Slaaer i ham tilside og aabne nye Vinduer i ham.» Forunderligst gribes han dog, da han i Eneboerens, Greven af Hohenzollerns, Hule finder en hemmelighedsfuld Bog, og i denne Bog, uden endnu at kunne tyde den, opdager sin egen Tilværelses Gaade, som denne Tilværelse har begyndt allerede før hans